VALTIOVARAINMINISTERIÖ
Vero-osasto, tulliyksikkö

8.1.2019

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

HE 55/2018 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lentoliikenteen matkustajarekisteritietojen käytöstä terrorismin ja vakavan rikollisuuden torjunnassa sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt valtiovarainministeriötä toimittamaan lausunnon Tullin osalta otsikossa mainittuihin lakiehdotuksiin.

Esityksen 1. lakiehdotuksessa säädettäisiin matkustajarekisteridirektiivin edellyttämät täytäntöönpanossa lainsäädäntöä edellyttävät säännökset. Matkustajarekisteridirektiivi velvoittaa lentoliikenteen harjoittajat siirtämään määritellyt matkustajatiedot jäsenvaltioiden perustamille tai nimeämille matkustajatietoyksiköille direktiivissä määritellyn terrorismin ja vakavan rikollisuuden torjumiseksi. Suomessa direktiivin tarkoittamana matkustajatietoyksikkönä toimisi poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen yhteistoiminnasta annetun lain (687/2009) 5 §:n mukaisessa PTR-rikostiedustelurakenteessa muodostettu yksikkö.

1. lakiehdotus 2 § Suhde muuhun lainsäädäntöön

Valtiovarainministeriö on 1. lakiehdotuksen lausuntovaiheessa pitänyt tärkeänä, että Tullin nykyisiä oikeuksia saada ja käyttää matkustajatietoja ei heikennetä.

Tämän johdosta valtiovarainministeriö on esittänyt 1. lakiehdotuksen 2 §:n yksityiskohtaisiin perusteluihin kirjattavaksi sen, että matkustajatietodirektiiviin täytäntöönpano ei rajoita muuhun lainsäädäntöön perustuvaa tiedonsaantioikeutta. Tullin oikeudesta saada ja käyttää matkustajatietoja säädetään henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetussa laissa. Valtiovarainministeriön kanta on otettu 1. lakiehdotuksen 2 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa huomioon. Lisäksi valtiovarainministeriö on ehdottanut 1. lakiehdotuksen 2 §:ään lisättäväksi 2 momentin, jonka mukaan poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen oikeudesta saada lentoliikenteen matkustajia koskevia tietoja säädetään myös henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa laissa (761/2003), henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetussa laissa (579/2005) ja henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetussa laissa (639/2015). Kyseinen 2 momentti on lisätty pyydetyn mukaisesti.

Voimassaolevan henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain (639/2015) 13 §:n mukaan Tullilla on sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, salassapitosäännösten estämättä oikeus saada ja muutoin käsitellä tehtäviensä suorittamista ja henkilörekisteriensä ylläpitämistä varten, myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona, tarpeellisia tietoja rekistereistä siten kuin asianomaisen rekisterinpitäjän kanssa sovitaan, seuraavasti: 1) yhteisöjen ja yhtymien henkilö- ja muista rekistereistä matkustajia, kulkuneuvon henkilökuntaa sekä kulkuneuvoja ja kuljetettavia tavaroita koskevat tarvittavat tiedot tullirikostorjuntaa varten.

Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys laiksi henkilötietojen käsittelystä Tullissa (HE 259/2018), jossa ehdotetun 14 §:n mukaan: Tullilla on sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, oikeus saada tehtäviensä suorittamista ja henkilörekisteriensä ylläpitämistä varten salassapitosäännösten estämättä teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona tietoja rekistereistä siten kuin asianomaisen rekisterinpitäjän kanssa sovitaan, seuraavasti: 1) yhteisöiltä ja yhtymiltä matkustajaa ja kulkuneuvon henkilökuntaa sekä kulkuneuvoja ja kuljetettavia tavaroita koskevista rekistereistä tarvittavat tiedot tullirikosten estämiseksi, paljastamiseksi, selvittämiseksi ja syyteharkintaan saattamiseksi sekä etsintäkuulutettujen tavoittamiseksi, sen estämättä, mitä lentoliikenteen matkustajarekisteritietojen käytöstä terrorismirikosten ja vakavan rikollisuuden torjunnassa annetussa laissa (/) säädetään.

Näin ollen Tullin oikeus saada matkustajatietoja säilyisi ennallaan, minkä lisäksi ehdotettavassa laissa henkilötietojen käsittelystä Tullissa Tullilla olisi oikeus saada matkustajatietoja myös etsintäkuulutettujen tavoittamiseksi.

Valtiovarainministeriö huomauttaa, että 1. lakiehdotuksen osalta on tarpeen tehdä yhteensovittaminen eduskunnalle annettujen uusien henkilötietojen käsittelyä koskevien lakien osalta (mm. poliisi, Rajavartiolaitos ja Tulli).

Valtiovarainministeriöllä ei ole muuta lausuttavaa lakiehdotuksista.

Erityisasiantuntija Suvi Turunen